

Dokument nr. 8:42

(2005-2006)

Privat forslag fra stortingsrepresentantene Ketil Solvik-Olsen, Tord Lien, Kåre Fostervold og Øyvind Korsberg

Forslag fra stortingsrepresentantene Ketil Solvik-Olsen, Tord Lien, Kåre Fostervold og Øyvind Korsberg om å gjennomgå alle særnorske miljøkrav som kan medføre konkurranseulempet for norsk industri

Til Stortinget

BAKGRUNN

Situasjonen rundt fabrikkene Hydro Aluminium AS i Årdal og Norske Skogs Union er viktige påminnelser om at norsk konkurranseutsatt industri i høyeste grad møter en hard konkurranse fra utlandet. I noen næringer er det norsk industri som reiser ut og konkurrerer i den store verden, for andre næringer er det utenlandsk næringsliv som kommer til Norge og utfordrer oss på vår egen hjemmebane. Uavhengig av det geografiske konkurranseområdet er norsk næringsliv avhengig av å ha best mulige rammevilkår for å kunne delta i den internasjonale konkurransen.

Forslagsstillerne mener konkurranse er sunt og nødvendig. Gjennom åpen konkurranse vil man i større grad kunne spesialisere seg i de næringsområder hvor man har de beste forutsetninger. Det bidrar til å sikre en best mulig forvaltning av samfunnets ressurser. Det bør være et mål å ha en friest mulig konkurransesituasjon i næringslivet både globalt og nasjonalt. Videre må denne konkurransen være basert på et godt nasjonalt og internasjonalt lovverk som sikrer at konkurransen skjer på en rettferdig og skikkelig måte. Forslagsstillerne mener at norske myndigheter i for stor grad vanskeliggjør konkurransesituasjonen for norsk næringsliv gjennom en rekke særnorske restriksjoner. Dette skader næringslivets konkurransevilkår gjennom ekstra kostnader langt utover de høye skatte- og lønnskostnadene i Norge.

Dette påvirker selvsagt næringslivets vilje til å foreta nyinvesteringer på hjemmebane.

Norsk næringsliv opplever for ofte at de ikke får like gode rammevilkår som deres internasjonale motstandere. I markeder hvor produktene stort sett er ensartede, og hvor prisen settes globalt, så kan særnorske ulemper være forskjellen på vekst og stagnasjon. Norske maritime næringer er et eksempel på dette, hvor de i lang tid har levd med skiftende og uforutsigbare rammebetingelser og samtidig blitt forbigått av andre sjøfartsnasjoner i størrelse og viktighet.

Mange industribedrifter opplever tilsvarende situasjoner, hvor de blant annet stilles overfor strengere miljøkrav i Norge enn i konkurrentlandene for øvrig. Da Stortinget arbeidet med klimapolitikken i 2002 og 2004, mente stortingsflertallet, unntatt Fremskrittspartiet (Frp), at klimatiltak åpenbart var viktigere enn arbeidsplasser. EU har vedtatt å innlemme gass- og kullkraftprodusenter i CO₂-kvotemarkedet. Det gjør også eventuelle gasskraftverk i Norge, men i tillegg blir de satt overfor særnorske krav om CO₂-rensing av eksosgassen. Dette medfører en betydelig økonomisk og teknologisk risiko, som potensielle utbyggere av gasskraftverk sier gjør det uaktuelt å bygge gasskraftverk. Rundt 99 pst. av norsk gass eksporteres fremfor å benyttes i norsk industri og energiproduksjon. Energilandet Norge selger gass til Europa og kjøper strøm tilbake. Statkraft bygger gasskraft i Tyskland, men vegrer seg åpenbart for slike prosjekter i Norge.

Petroleumsnæringen står for en betydelig del av CO₂-utslippene i Norge. Oljeindustriens Landsforening (OLF) har sagt seg villig til å sikre at Norge møter sine Kyoto-forpliktelser i 2012, ved at petroleumsnæringen blir inkludert i kvotesystemet i stedet for å ha en særnorsk CO₂-avgift. OLF har understreket at bransjen ikke har til hensikt å redusere sine

CO₂-utgifter totalt sett, men at det i stedet vil sikre at "klimagassavgifter" faktisk går til klimatiltak fremfor ensidig å fylle statskassen. Foreløpig har myndighetene ikke gitt positiv respons på OLFs gode og fornuftige initiativ.

I valgkampen 2005 ble treforedlingsbedriften Union et symbol på kampen om norske arbeidsplasser. Norske Skogs vedtak om nedleggelse av Unionfabrikken i Skien medførte harme og frustrasjon i media, det politiske miljø og blant folk flest. Innlegg i avisenes leder-, kommentator- og leserbrevspalter kritiserte Norske Skogs ledelse for manglende samfunnsansvar. Derimot var det lite fokus på de politisk vedtatte rammebetingelsene for Norske Skog.

Norske Skogs fem fabrikker i EU er omfattet av EUs klimakvotedirektiv, mens de fire fabrikkene (inkludert Union) i Norge må betale særnorsk CO₂-avgift. Denne forskjellsbehandlingen bidrar til å redusere lønnsomheten for Norske Skogs fabrikker i Norge. Denne situasjonen er ikke et uhell fra Stortingets side. I desember 2004 valgte Stortinget, med unntak av Fremskrittspartiet, bevisst at treforedlingsindustrien skulle betale CO₂-avgift fremfor å delta i europeisk-integrert kvotesystem. Årsaken var at CO₂-avgiften ga den høyeste kostnaden for CO₂-utslipp. Problemstillingen var igjen oppe til behandling i Revidert nasjonalbudsjett så sent som i juni 2005, tre måneder før valget, uten at noe ble endret.

Det manglet ikke på advarsler om denne negative forskjellsbehandlingen. Både i høringer på Stortinget og gjennom media advarte en rekke næringslivsaktører mot en særnorsk CO₂-avgift for treforedlingsindustrien. Allerede i mars 2005 skrev Finansavisen at Norske Skog ville vurdere sin tilstedeværelse i Norge hvis norske særordninger ikke ble endret. Nyheten ga ingen oppstandelse på Stortinget. En av forslagsstillerne, representanten Øyvind Korsberg, tok skriftlig opp saken med regjeringen, men fikk ikke gehør hos daværende miljøvernminister Hareide. Statsråden begrunnet sitt synspunkt blant annet med at alle de øvrige partiene på Stortinget støttet rammevilkårene slik de var vedtatt. Forskjellsbehandlingen av Norske Skogs norske og utenlandske bedrifter opprettholdes fortsatt.

Nedleggelsen av den såkalte Søderberglinjen til Hydro Aluminium AS i Årdal er siste eksempel på at norsk miljølovgivning påvirker industrien direkte. I Nationen 23. februar 2006 sier nærings- og handelsminister Odd Eriksen om Søderberganlegget:

"Dette er et flott anlegg, og teknisk kunne ovnene vært i drift lenge ennå. Men miljømessige hensyn gjør at de må stenges."

Hydro har to ganger tidligere forsøkt å få forlenget levetiden på Søderberganlegget. Siste gang var i 2001, da Stoltenberg I-regjeringen avsto ankesøknaden. Nå gis det derimot signaler til det motsatte.

"Overfor Dagsavisen går Eriksen langt i å antyde at han ønsker seg en søknad fra Hydro til Statens forurensningstilsyn om å få lov til å utsette slokkingen av de 68 Søderberg-ovnene i Årdal. SFT sa nei til en tilsvarende søknad i 2000, og den første Stoltenberg-regjeringen ga avslag på Hydros anke den gang." (Dagsavisen 23. februar 2006.)

I Verdens Gang (VG) 23. februar 2006 står det:

"fra sentralt regjeringshold får VG opplyst at regjeringen arbeider aktivt for å overtale Hydro til å søke SFT om en utsettelse."

Statsminister Jens Stoltenberg sier til Dagsavisen 23. februar 2006 at han: "er åpen for å se på en søknad om utsettelse".

Stein Lier Hansen, tidligere statssekretær i Miljøverndepartementet i Stoltenberg I-regjeringen sier at:

"det er ingen nye realiteter i denne saken" og "det vil være helt utrolig om man nå omgjør dette fem år gamle avslaget".

Forslagsstillerne mener Regjeringens invitasjon til Hydro om å søke om ny utsettelse for nedlegging av Søderberganlegget vitner om at Regjeringen nå vurderer det som mulig å endre miljøkrav uten at man bryter noen internasjonale avtaler. Noe annet ville jo vært uansvarlig og ren populisme fra statsministerens side.

God industripolitikk handler blant annet om å sikre konkurransedyktige og langsiktige rammevilkår. Det holder ikke å være først på TV som "reddende engel" når industriarbeidsplasser skal stenges, da er det som regel for sent. Man må tvert imot vise alvor i sitt engasjement i det daglige arbeidet på Stortinget. Det skaper usikkerhet for næringslivet dersom det foretas stadige endringer i standpunkt avhengig av fokus i mediedebatten. Informasjonsdirektør Tor Steinum i Hydro sier følgende til Dagsavisen 24. februar 2006:

"Det er flere sider ved politikken rundt dette (Årdalsaken) som vi synes ikke akkurat er ryddig i forhold til langsiktig avklarte rammebetingelser og styringssignaler. Det kan virke som om kortsiktig bekvemmelighet ligger til grunn"

og

"man kan få inntrykk av at miljøpolitikken prioriteres den ene dagen, og arbeidslivspolitikken den neste."

Industriens rammevilkår er viktig i valgkamper og festtaler, men ignoreres dessverre i stor grad når andre "hensyn" tas med. Det er derfor på tide å innta en "føre var"-holdning i næringspolitikken, og sikre at man gjennomgår næringslivets særnorske restriksjoner.

Når næringslivet pålegges mange særnorske miljøregler som drar opp kostnadene, vil det over tid medføre nedleggelse/utflytting for bedrifter som konkurrerer internasjonalt. Miljøpolitiske målsettinger av internasjonal karakter oppnås gjennom internasjonal samarbeid, ikke gjennom særnorske, strenge restriksjoner. Når miljøkrav gjør det ulønnsomt å drive internasjonal virksomhet fra Norge, samtidig som den globale etterspørselen etter produktene opprettholdes, da flyttes fabrikkene fra Norge til andre land. Det globale miljøregnskapet blir ikke bedret gjennom en slik flytting, trolig tvert imot, og eneste reelle konsekvens er at norske arbeidsplasser flyttes til utlandet.

Det er viktig at Norge nå innfører mer forutsigbare rammevilkår for næringslivet, og fokuserer spesielt sterkt på å fjerne særnorske restriksjoner som skader næringslivets konkurransevne. Det er viktig å jobbe for stadig bedre miljøkrav i næringslivet, men

dette må gjøres i samarbeid med våre konkurrentland og ikke gjennom ensidige tiltak. Det er derfor behov for en gjennomgang av norske miljøkrav overfor næringslivet for å sikre at det tilpasses de samme rammebetingelser som i EU og andre konkurrentland.

FORSLAG

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber Regjeringen gjennomgå alle særnorske miljøkrav som kan medføre konkurranseulemper for norsk industri, og fremme forslag om nødvendige endringer som sikrer samme miljøkrav for norsk industri som er gjeldende i EU og andre sammenlignbare konkurrentland.

3. mars 2006

